

Foto: Tove Fredrikson

Margareta Brandin

Civilingenjören som återvände till konsten

Margareta Brandin visar mig in i sin ateljé medan hon berättar att lokalen tidigare bara användes som förråd. Det är svårt att tro, ateljén är ljus med högt i tak och väggarna pryds av tavlor som Margareta själv målat genom åren. Det är blandade tekniker och stilar, oljemålningar bland teckningar och textilvävar. I ett hörn står en tavla med pussmunnar tillverkade av mazarinformar. Det syns att Margareta tycker om att utforska olika sidor hos sig själv, men att det tagit henne en civilingenjörutbildning och en livskris för att hitta tillbaka till sitt målande är svårare att se.

Själv tycker Margareta att hon står på tre ben, teknik, språk och bild. Språket kommer från mamma, tekniken från pappa och bilden från henne själv. Att hon gått från utbildad och verksam civilingenjör till konstnär ser hon inte som någon konstig väg utan som en logisk cirkel. Hon är helt enkelt bara tillbaka där hon började.

– Jag är uppväxt på 60-talet och då fanns det färre TV-program och inga datorer, förklarar hon. Så alla ungar ritade och jag blev helt enkelt det ritande barnet som fortsatte.

Margareta har alltid varit duktig i skolan. I gymnasiet läste hon humanistisk linje med estetisk profil. Egentligen ville hon helst läsa naturvetenskap, men på det naturvetenskapliga programmet fanns ingen estetisk profil. Däremot fanns möjligheten att välja teknisk matematik på den humanistiska linjen, fast bara under ett år. När Margareta bad om att få läsa den under alla tre åren fick hon ett rakt nej från lärarna.

– ”De brukar inte orka” sa de till mig, berättar hon. De sa det inte rakt ut men de tyckte inte att humanister var smarta nog för att klara tre år med teknisk matematik.

Själv är hon säker på att hon hade fullföljt alla tre åren. Nejet från lärarna fick henne att ilska till och i protest läste hon istället tre år språk med tanken ”jag får väl läsa matten efteråt”.

Så när Margareta tagit studenten, och läst ett år konst och form på Mullsjö Folkhögskola, återvände hon till Komvux och läste in stora delar av den naturvetenskap och matematik hon missat under gymnasieåren. Av ren envishet. Margareta var nämligen fortfarande fast besluten om att hon ville bli konstnär.

– Jag var naiv och tänkte att det skulle gå att söka direkt till Konstindustriskolan på de arbetsprover jag hade från folkhögskolan, förklarar Margareta. Jag förstod aldrig att jag behövde material på en högre nivå för att på allvar kunna konkurrera om en plats.

Så när Margareta inte kom in på skolan började tankarna om att göra något vettigt med sitt liv ta överhanden. Nu i efterhand har hon insett att hon vid den tiden inte var mogen att ta steget för att fortsätta satsa på konsten. Istället sökte hon till teknisk fysik och elektroteknik vid Linköpings Tekniska Högskola och fick för första gången i sitt liv uppleva att matte var något som kunde vara svårt.

– Jag väntade tills jag hade klarat första tentan innan jag köpte min overall, berättar hon. Jag var rädd att jag skulle behöva återvända hem med svansen mellan benen.

Det blev ett år på Y-linjen innan Margareta tröttnande på sin klass och på nytt bytte spår och började läsa maskinteknik istället.

”Jag väntade tills jag hade klarat första tentan innan jag köpte min overall”

– Det blev svårt att prestera i skolan när jag inte trivdes socialt, förklarar hon. På maskin var studenterna över lag äldre och mognare och det var en öppnare dialog vilket gjorde att jag trivdes bättre.

Under den här tiden blev det inte så mycket målande för Margareta. När hon började plugga hade hon tänkt att hon skulle hinna med att studera konst på kvällarna och att hon skulle gå en seriös konstutbildning när hon var färdig med civilingenjörsutbildningen. Så blev det inte. Fem år senare stod hon istället som utexaminerad civilingenjör inom konstruktion med avancerade material som huvudämne.

– Jag minns så tydligt en dag när jag satt på ett fik i Linköping, berättar hon. Tidigare hade jag alltid funderat över sakers form och uttryck men den dagen kom jag på mig själv med att sitta och fundera över hur stolarna omkring mig var konstruerade. Då blev jag rädd att jag tappat något som var viktigt.

”Egentligen är skillnaden mellan konstnär och civilingenjör inte så stor, båda är experimenterande och kreativa yrken.”

Väl igenom hela utbildningen hade Margareta ändå fått blodad tand och hon var sugen på att se vad hon gick för som ingenjör. Så hon flyttade till Västerås och började jobba på ABB som gummyspecialist. Där blev hon kvar i sju år. När jag frågar henne vad som gjorde att hon till slut valde att byta karriär berättar hon att det finns tre svar på den frågan.

Till att börja med ser Margareta det inte som att hon har bytt karriär, för hon anser att hon aldrig valde bort konstnärskapet. Hon berättar igen att hon ser det som en cirkel och att hon är tillbaka där hon började. Samtidigt fanns det anledningar till att hon gjorde de valen som hon gjorde. En av dem var lönen. – Jag märkte att jag inte fick samma lön som mina manliga kollegor, säger hon. Och när man inte får den utdelning som man förtjänar så är det inte kul längre. När jag dessutom hade något annat jag brann för blev det svårt att hitta motivationen.

Det som gjorde att hon till slut ändå bestämde sig låg på ett personligare plan. Margareta väntade tvillingar och en stressig dag på jobbet kom värkarna. Alldeles för tidigt. Läkarna bekräftade aldrig att det berodde på stressen, kanske hade det hänt ändå, men i vecka 26 födde Margareta två pojkar. Cirka tre och en halv månad för tidigt.

– Det där är ett självporträtt, säger hon och pekar på en mörk tavla i kol. Det är jag och i bakgrunden ser du mina föräldrar som har gått bort och en av mina söner. Han levde i åtta dygn.

Efter ett år av akut sorg blev Margareta gravid igen och den här gången såg hon till att få vara ledig under sin graviditet.

Foto: Peter Brandin

Hon ville minimera riskerna och ville ha en chans att få vara hemma med sin andra son i lugn och ro. Han hade de första månaderna fått bo på sjukhusets prematuravdelning och även om han var frisk när han väl fick komma hem så var han både mer infektionskänslig och mindre än fullgångna barn.

”Det är tänkbart att jag hade stannat kvar i tekniken om jag fått mer utlopp för den kreativa delen av teknikycket”

Nio månader senare fick hon en dotter och under föräldraledigheten började hon måla på allvar igen. Egentligen var hon ute efter kvällskurser när hon en dag ringde till Västerås Konstskola och frågade om de kunde rekommendera något studieförbund. I stället blev hon ombedd att komma in med arbetsprover. Det visade sig att årets ansökningsstid precis hade gått ut.

– När jag kom dit med mina prover var det som att komma hem, säger hon. Då insåg jag att det här var vad jag skulle ha gjort i 20-årsåldern.

Margareta fick en plats på utbildningen men kunde inte tacka ja på grund av jobbet på ABB. Två år senare, efter att ha drivit i mål ett hektiskt, ostrukturerat men lyckat projekt som projektledare, började hon utbildningen. Dels för att få andrum men framförallt för att hon verkligen ville. Sedan

dess har hon aldrig återvänt till tekniken igen. Ändå tycker hon att maskiningenjörsutbildningen har påverkat henne positivt och återkommer i hennes jobb idag.

– Jag har fortfarande kvar experimentlusten och intresset för material, säger hon. Egentligen är skillnaden mellan konstnär och civilingenjör inte så stor, båda är experimenterande och kreativa yrken.

Hon påpekar att för henne har det varit positivt att ha en fot i bägge världarna och att det inte är en nackdel att ha flera kompetenser. Tvärtom är det bra att bygga broar mellan dem.

Idag finns utbildningen design och produktutveckling under M-sektionen där studenterna får mer utrymme till teknisk design och projektarbeten som komplement till de traditionella maskinkurserna. När jag frågar om det hade kunnat förändra hennes val om utbildningen funnits på hennes tid nickar hon fundersamt.

– Det är tänkbart att jag hade stannat kvar i tekniken om jag fått mer utlopp för den kreativa delen av teknikycket, säger hon. Då kanske måleriet hade fått stå tillbaka.

Jag undrar om hon någonsin ångrat sitt val att låta tekniken stå tillbaka för måleriet. På den punkten är hon säker. Ångrat sig har hon aldrig gjort.

Text: Tove Fredrikson

Är ni intresserade av att se var Margareta Brandin står idag, spana in hennes hemsida: <http://kamb.se>